Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi

Lənkəran Dövlət Universiteti

Təsdiq edirəm
Tədris məsələləri üzrə prorektor v.i.e:
______ dos. Zaur Məmmədov
" ____ " ______ 2025-cü il

Fənn sillabusu

İxtisas : 050810 –"Turizm işinin təşkili" 050809-"Turizm bələdçiliyi"
Fakültə: "İqtisadiyyat və idarəetmə"
Kafedra: " İqtisadiyyat və innovativ idarəetmə"

I.Fənn haqqında məlumat

Fənnin adı: "Dayanıqlı turizm" İşçi tədris planı kafedranın 12. 09. 2025-cü il 01 saylı protokolu ilə təsdiq edilmişdir.

Fənnin kodu: İPF- B 14
Tədris ili: II (2025-2026). Semestr: I
Tədris yükü cəmi:120 saat,Auditoriya yükü 45 saat. (30 s. mühazirə)
Təhsilalma forması: Əyani
Tədris dili: Azərbaycan
AKTS üzrə kredit: 4

II. Müəllim haqqında məlumat: dos. Qarayen Natiq Ənvər oğlu

Məsləhət günləri və saatı: V gün saat 11:50-12:20.
E-mail ünvanı:natiq_qarayev@rambler.ru
Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş., Füzuli küç.,170-a

III. Tövsiyyə olunan dərslik, dərs vəsaiti və metodiki materiallar:

Əsas

1."Azərbaycan 2020: Gələcəyə baxış." İnkişaf konsepsiyası. Bakı-2012, 39 səh
2."Azərbaycan Respublikasında 2016-2020-ci illərdə turizmin inkişafına dair Dövlət Proqramı. 2016.
3. Əli Cabbarov. "Turizmin iqtisadi əsasları". Bakı-2015, 267 səh.
4.Ə.Q.Əlirzayev, E.Ə.Əlirzayev. "Azərbaycanın sosial-iqtisadi problemləri, konseptual yanaşma, maliyyə-büdcə və sahələrarası proqnozlaşdırma mexanizmləri". Bakı-2012, 583 səh.
5.Turizmin əsasları: dərslik/ müəllif kollektivi; dosent B.Ə.Bilalov və dos.Ç.G.Gülalıyevin redaktəsi ilə. Bakı, "QHT Nəşriyyatı", 2015. 496 s.
6.Turizmin davamlı inkişafı yerli planlaşdırma üzrə vəsait. Bakı, 2012. 59 səh.

Əlavə

7.Sabir Rəhimov. Turizm-ekskursiya işinin təşkili. Bakı-2004, 310 səh.
8."Yaşıl inkişaf: enerji səmərəliliyi və alternativ mənbələr". Müəlliflər qrupu. Bakı-2014, 143 səh.
9.Kadir ЮOztaш, Turizm Ekonomisi: Genel Turizm Bilgileri, Nobel Nəşriyyatı, Ankara, 2002.
10.Laurence Geller, "The Demands of Globalиzatиon on the Lodgиng ЬIndustry", Flu Hospиtalиty Revиew, Vol. 16, No: 1, 1998.
11.Mithat Zeki Dinçer, Turizm Ekonomisi Ders Notları, İstanbul Universitesi İktisat Fakultesi, 2001.
12. Öcal Usta. "Genel Turizm". İzmir. 2001

IV.Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün ilkin olaraq heç bir fənnin tədrisi nəzərdə tutulmur.

V. Korerekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxtda "Turizmə giriş" və "Turizm məhsulunun hazırlanması" fənlərinin tədrisinə ehtiyac vardır.

VI. Fənnin təsviri və məqsədi: Dayanıqlı turizm fənninin tədrisində turizmin sosial-iqtisadi sahədə rolu, onun sahə və ərazilərin inkişaf obyekti kimi tədqiqi və proqnozlaşdırılmasının nəticələri açıqlanır. Turizmin iqtisadi və sosial əhəmiyyəti onun perspektiv inkişafı üçün mövcud potensial təhlil olunur, turizmin formalaşması və inkişafı ilə əlaqədar əsas problemlər və onların aradan

qaldırıl-ması yolları əsaslandırılır. Rəqabət qabiliyyətinin yüksəldilməsinin daha effektiv yolu turistlərin dəyişən tələbatlarının minimum xərclərlə ödənilməsindən asılı olaraq turməhsulun keyfiyyətini operativ idarəetmə bacarığıdır. Uğurlu biznes tur məhsulun layihələndirilməsi və istehsalına çəkilən minimum xərclərlə onun keyfiyyətinin düzgün idarə edilməsinin nəticəsidir. Burada bazar turizm sahəsində əlverişli sahibkarlıq mühitinin formalaşdırılması, əlaqələrin yaradılması və s. məqsədi ilə biznesin ayrı-ayrı formaları arasında üzvi vəhdət, məntiqi ardıcıllıq nəzərə alınmışdır.

Tələbələrə turizmin iqtisadi inkişaf göstəricilərini müəyyən edilməsi, dayanıqlı turizm üçün ətraf mühitin idarə edilməsi, dayanıqlıq və davamlı inkişaf konsepsiyaları və bu sahənin perspektiv inkişafını təmin edilməsi, cəmiyyətin sosial-iqtisadi həyatında dayanıqlı turizmin rolunun qiymətləndirilməsi, makro və mikrosəviyyədə turizm firmalarının idarə edilməsi və onun təşkilati-iqtisadi əsasları haqqında biliklər verməkdən ibarətdir.

VII.Davamiyyətə qoyulan tələblər: Semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı normativ sənədlərdə müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır və onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII.Qiymətləndirmə: Tələbənin biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir: 50 bal semestr dövründə (o cümlədən 20 bal məşgələ dərslərində fəaliyyətə, 30 bal isə kollekviumun nəticə-lərinə görə verilir), 50 bal isə imtahanda (hər bir bilet 5 sualdan ibarət olmaqla **10 balla** qiymət-ləndirilir) toplayır. Seminar ərzində minimum **3** dəfə kollokvium keçiriləcəkdir. Tələbə kollokviumda iştirak etmədikdə jurnalda **0 (sıfır) bal** qeyd olunur.

Qiymətləndirmə meyarları aşağıdakılardan ibarətdir:

-10 bal- tələbə keçilmiş material dərindən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir.

-9 bal-tələbə keçilmiş material tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam aça bilir.

-8 bal-tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;

-7 bal- tələbə keçilmiş material başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandıra bilmir

-6 bal- tələbənin cavabı əsasən düzgündür.

-5 bal-tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.

-4 bal- tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;

- 3 bal- tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandıra bilmir;

- 1-2 bal- tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.

-0 bal- suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı **17 baldan** az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan gösrəriciləri semestr dövründə tədris fəaliyyəti nəticəsində toplandığı bala əlavə olunmur.

Tələbənin yekun qiyməti imtahana qədər və imtahanda toplanmış ballar cəmlən-məklə aşağıdakı kimi qiymətləndirilir:

№	Bal	Qiymət	
		Sözlə	Hərflə
1.	91-100	Əla	A
2.	81-90	Çox yaxşı	B
3.	71-80	Yaxşı	C
4.	61-70	Kafi	D
5.	51-60	Qənaətbəxş	E
6.	50 və ondan aşağı	Qeyri-kafi	F

Yekun qiymət qeyri-kafi olan tələbə kursu bitirməmiş sayılır və onu növbəti ildə həmin fənn üzrə dərslərdə iştirak etmək şərtilə yenidən verməlidir.

IX. Davranış qaydamlarının pozulması: Tələbə universitetin daxili nizam-intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görüləcək.

X.Fənn üzrə tədris olunan mövzular:

№	Keçirilən mühazirə mövzularının məzmunu	Mühazirə	
		Saat	Tarix

1	2	3	4
1.	**Mövzu 1. Dayanıqlı inkişaf konsepsiyasının mahiyyəti formalaşması xüsusiyyətləri** ***Plan:*** 1.Dayanıqlıq və davamlı inkişaf konsepsiyaları 2.Dayanıqlı inkişaf konsepsiyasının mahiyyəti və əsas müəddaları 3.Dayanıqlı inkişaf meyarları və əsas parametrləri ***Mənbə: 2,3***	2	
2.	**Mövzu 2. Dayanıqlı turizm,rasional təbiət idarəçiliyinin təşkili forması kimi** ***Plan:*** 1.Turizmin təbii və sosial-mədəni mühitə təsiri 2.Təbiətdən istifadə sənayesi kimi ekoloji turizmin mahiy-yəti və funksiyaları 3. Dayanıqlı turizm üçün ətraf mühitin idarə edilməsi 4.Ekoloji və dayanıqlı turizm: qarşılıqlı əlaqə və asılılıqlar ***Mənbə: 1,3***	2	
3.	**Mövzü 3.Turizmin dayanıqlılığının qiymətləndirməsi** ***Plan:*** 1.Turizmin inkişafının sosial-iqtisadi göstəriciləri 2.Turizmin dayanıqlılığını müəyyənləşdirən meyarlar 3.Dayanıqlı turizmdə göstəricilərin müəyyən edilməsi 43.Dayanıqlı turizmdə monitorinqin aparılması ***Mənbə: 2,3***	4	
4.	**Mövzu 4. Dayanıqlı turizmin inkişafı konsepsiyasının həyata keçirilməsində xarici təcrübə** ***Plan:*** 1.Turizmin dayanıqlı inkişafını təmin etmək üçün beynəl-xalq təşkilatların fəaliyyəti 2.Turizm hədəfinin idarə edilməsi və yaşam dövrü konsep-siyası 3.Dayanıqlı turizm ideyalarının tətbiqi üzrə beynəlxalq təcrübə (Çex Respublikasının təcrübəsi) 4.Geoturizm dayanıqlı turizm təşkilatının bir forması kimi ***Mənbə:3,5***	4	
5.	**Mövzu 5.Dayanıqlı turizmdə ölçmə və təhlillər** ***Plan:*** 1.Dayanıqlı inkişaf indeksləri 2.Ziyarət sahəsinin planlaşdırılması və idarə edilməsinə yanaşmalar 3.İstirahət alternativ turizm fəaliyyətləri üçün uyğunluq dəyərləri ***Mənbə*:1,3**	2	
6.	**Mövzu 6. Dayanıqlı turizm təhsili** ***Plan:*** 1.Dayanıqlı turizmdə təhsilin əhəmiyyəti 2.Dayanıqlı turizm üçün maraqlı tərəflərə təlimlər 3.Dayanıqlı turizm təhsili üzrə beynəlxalq təcrübə (Türkiyə) ***Mənbə:2,3***	2	

7.	**Mövzu 7. Dayanıqlı turizmdə turist məmnuniyyəti** ***Plan:*** 1.Turist məmnuniyyəti və onun əhəmiyyəti 2.Dayanıqlı turist məmnuniyyətinin ölçülməsi zamanı istifadə olunan metodlar 3.Səyahətlə əlaqəli turistlər üçün xüsusi vəziyyət 4.Əlil turistlərin məmnuniyyət meyarları ***Mənbə:2,4***	**2**	
8.	**Mövzu 8. Dayanıqlı turizmdə mədəni əlaqə** ***Plan:*** 1.Mədəniyyətlərarası ünsiyyət konsepsiyası və əhəmiyyəti 2.Dayanıqlı turizm baxımından mədəniyyətlərarası əlaqə 3.Mədəniyyətlərarası ünsiyyətin nəticələri ***Mənbə:2,3***	**2**	
9.	**Mövzu 9. Dayanıqlı kənd təsərrüfatı turizmi** ***Plan:*** 1.Kənd təsərrüfatı turizmi konsepsiyasının mənşəyi və əhatə dairəsi 2. Kənd təsərrüfatı turizminin əhəmiyyəti 3. Kənd təsərrüfatı turizminin inkişafı 4.Dayanıqlı kənd təsərrüfatı turizmi ***Mənbə:1,4***	**2**	
10.	**Mövzu 10. Dünyada dayanıqlı turizm təcrübələri** ***Plan:*** 1.Dayanıqlı turizmin rəqabət qabiliyyətindəki rolu 2.Turizm rəqabətlilik indeksi (TTCI) ***Mənbə:1,2***	**2**	
11.	**Mövzu 11. Dayanıqlı turizmdə hədəfin planlaması və nəzarət** ***Plan:*** 1. Dayanıqlı turizmdə hədəfin planlaması prosesi 2.Destinasya planlamasının əsas tərkib elementləri 3.Təyinat yerlərində turizmin inkişafına nəzarətin təşkili ***Mənbə:1,3***	**2**	
12.	**Mövzu 12. Turist axını və rəqabət qabiliyyətliliyi** ***Plan:*** 1.Turizm axını konsepsiyası 2.Turizm axınının dayanıqlılığı və rəqabət qabiliyyəti **Mənbə:1,2**	**2**	
13.	**Mövzu 13.Turizm siyasəti və planmasında istifadə edilən göstəricilər** ***Plan:*** 1.Turizm siyasəti və onun turizm sənayesində yeri 2.Turizm planlaşdırmasının göstəricilər sistemi 3.Strateji planların işlənib hazırlanmasında göstəricilərdən istifadə xüsusiyyətləri 4.Turizm qanunvericiliyinin formalaşmasında turizm göstəriciləri ***Mənbə:1,3***	**2**	
	Cəmi:	**30**	

XI.Fənn üzrə tələblər: "Dayanıqlı turizm" fənni üzrə proqramda nəzərdə tutulan mövzuların səmərəli tədrisi bakalavr səviyyəsində dayanıqlı turizmdə təhsilinin əhəmiyyəti, iqtisadçı kadrlara turizm müəssisələrində iqtisadi-idarəetmə problemlərinin əsas cəhətləri, Kənd təsərrüfatı turizmi-

nin əhəmiyyəti, turizmin təbii və sosial-mədəni mühitə təsiri, turizm məhsul və xidmətlərinin rəqabət qabiliyyətinin yüksəldilməsi modelləri, sənayesinin inkişaf fazaları, otellərin təsnifatı, turizmdə qiymətəmələgəlmə amilləri, müasir turizm bazarına inteqrasiya prosesləri haqqında lazımi biliklərin mənimsənilməsinə imkan verəcəkdir.

XII. Fənn üzrə təlimin nəticələri:

- turizmin resurs potensialının yüksəldilməsi istiqamətlərini öyrənir;
- turizm məhsulunun hərəkətə gətirilməsini öyrənir;
-turizm sənayesi üzrə tədqiqat aparmagı və proqnozlaşdırma işlərini yerinə yetirməyi bacarır;
- dayanıqlı turizmdə hədəfin müəyyənləşdirilməsi və planlaması prosesini öyrənir;
- turizmdə müəssisələrində iqtisadi məsələlərin təkmilləşdirilməsində alternativ qərar qəbuletmə problemlərini öyrənir.

XIII.Tələbələrin fənn haqqında rəy və iradları:--

XIV: Kollokvium sualları:

I Kollokvium sualları:

1. Dayanıqlıq və davamlı inkişaf konsepsiyaları
2. Dayanıqlı inkişaf konsepsiyasının mahiyyəti və əsas müəddaları
3. Dayanıqlı inkişaf meyarları və əsas parametrləri
4. Turizmin təbii və sosial-mədəni mühitə təsiri
5. Təbiətdən istifadə sənayesi kimi ekoloji turizmin mahiyyəti və funksiyaları
6. Dayanıqlı turizm üçün ətraf mühitin idarə edilməsi
7. Ekoloji və dayanıqlı turizm: qarşılıqlı əlaqə və asılılıqlar
8. Turizmin inkişafının iqtisadi və sosial göstəriciləri
9. Turizmin dayanıqlılığını müəyyənləşdirən meyarlar
10. Dayanıqlı turizmdə göstəricilərin müəyyən edilməsi

II Kollokvium suallar:

1. Geoturizm dayanıqlı turizm təşkilatının bir forması kimi
2. Dayanıqlı inkişaf indeksləri
3. Ziyarət sahəsinin planlaşdırılması və idarə edilməsinə yanaşmalar
4. İstirahət və alternativ turizm fəaliyyətləri üçün uyğunluq dəyərləri
5. Dayanıqlı turizmdə təhsilin əhəmiyyəti
6. Dayanıqlı turizm üçün maraqlı tərəflərə təlimlər
7. Dayanıqlı turizm təhsili üzrə beynəlxalq təcrübə (Türkiyə)
8. Turist məmnuniyyəti və onun əhəmiyyəti
9. Dayanıqlı turist məmnuniyyətinin ölçülməsi zamanı istifadə olunan metodlar
10. Səyahətlə əlaqəli turistlər üçün xüsusi vəziyyət

XV. İmtahan sualları:

1. Dayanıqlıq və davamlı inkişaf konsepsiyaları
2. Dayanıqlı inkişaf konsepsiyasının mahiyyəti və əsas müəddaları
3. Dayanıqlı inkişaf meyarları və əsas parametrləri
4. Turizmin təbii və sosial-mədəni mühitə təsiri
5. Təbiətdən istifadə sənayesi kimi ekoloji turizmin mahiyyəti və funksiyaları
6. Dayanıqlı turizm üçün ətraf mühitin idarə edilməsi
7. Ekoloji və dayanıqlı turizm: qarşılıqlı əlaqə və asılılıqlar
8. Turizmin inkişafının iqtisadi və sosial göstəriciləri
9. Turizmin dayanıqlılığını müəyyənləşdirən meyarlar
10. Dayanıqlı turizmdə göstəricilərin müəyyən edilməsi
11. Dayanıqlı turizm monitorinqin aparılması
12. Turizmin dayanıqlı inkişafını təmin etmək üçün beynəlxalq təşkilatların fəaliyyəti
13. Turizm hədəfinin idarə edilməsi və yaşam dövrü konsepsiyası

14. Dayanıqlı turizm ideyalarının tətbiqi üzrə beynəlxalq təcrübə (Çex Respublikasının təcrübəsi)
15. Geoturizm dayanıqlı turizm təşkilatının bir forması kimi
16. Dayanıqlı inkişaf indeksləri
17. Ziyarət sahəsinin planlaşdırılması və idarə edilməsinə yanaşmalar
18. İstirahət və alternativ turizm fəaliyyətləri üçün uyğunluq dəyərləri
19. Dayanıqlı turizmdə təhsilin əhəmiyyəti
20. Dayanıqlı turizm üçün maraqlı tərəflərə təlimlər
21. Dayanıqlı turizm təhsili üzrə beynəlxalq təcrübə (Türkiyə)
22. Turist məmnuniyyəti və onun əhəmiyyəti
23. Dayanıqlı turist məmnuniyyətinin ölçülməsi zamanı istifadə olunan metodlar
24. Səyahətlə əlaqəli turistlər üçün xüsusi vəziyyət
25. Əlil turistlərin məmnuniyyət meyarları
26. Mədəniyyətlərarası ünsiyyət konsepsiyası və əhəmiyyəti
27. Dayanıqlı turizm baxımından mədəniyyətlərarası əlaqə
28. Mədəniyyətlərarası ünsiyyətin nəticələri
29. Kənd təsərrüfatı turizmi konsepsiyasının mənşəyi və əhatə dairəsi
30. Kənd təsərrüfatı turizminin əhəmiyyəti
31. Kənd təsərrüfatı turizminin inkişafı
32. Dayanıqlı kənd təsərrüfatı turizmi
33. Dayanıqlı turizmin rəqabət qabiliyyətindəki rolu
34. Turizm rəqabətlilik indeksi (TTCI)
35. Dayanıqlı turizmdə hədəfin planlaması prosesi
36. Destinasya planlamasının əsas tərkib elementləri
37. Təyinat yerlərində turizmin inkişafına nəzarətin təşkili
38. Turizm axını konsepsiyası
39. Turizm axınının dayanıqlılığı və rəqabət qabiliyyəti
40. Turizm siyasəti və onun turizm sənayesində yeri
41. Turizm planlaşdırmasının göstəricilər sistemi
42. Strateji planların işlənib hazırlanmasında göstəricilərdən istifadə xüsusiyyətləri
43. Turizm qanunvericiliyinin formalaşmasında turizm göstəriciləri

"Dayanıqlı turizm" fənninin sillabusu 050810 –"Turizm və otelçilik" və 050809-"Turizm bələdçiliyi" ixtisası üzrə tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir.

Sillabus *"İqtisadiyyat və innovativ idarəetmə"* kafedrasında müzakirə edilərək təsdiq edilmişdir ("12.09. 2025-cü il, protokol №- 01").

Kafedra müdiri v.i.e. **dos. G.T. Əliyeva**

Fənn müəllimi: **dos. N. Ə. Qarayev**